

La quarta paret, de Sorj Chalandon

Fe Fernández, llibreria L'Espolsada

No exagero si constato que *La quarta paret* és un dels llibres de l'any, ho serà o hauria de ser-ho. Sé que afirmar-ho al mes de gener, quan encara queda tot un any de publicacions, és un pèl agosarat però els llibreters tenim certs privilegis com anticipar-nos a la lectura d'algunes novetats i quan alguna et fa una sensació especial a l'estómac saps que estàs davant d'un llibre molt important.

Aquest cop no només jo he tingut l'honor de llegir per avançat *La quarta paret* sinó que ho hem pogut fer tots els del club lectura, Chalandon havia de compartir la sessió de dijous passat amb nosaltres, malauradament l'atac al Charlie Hebdo se li ha emportat tres amics i companys de professió.

Magnífica novel·la que beu del teatre clàssic per narrar-nos una història de guerra, d'amor, d'ideals, conviccions i fermesa, però també d'horror, el mateix horror de l'altre dia a París, la tragèdia de Nigèria, Síria o l'Afganistan i un llarg etcètera que no acaba mai...

Sorj Chalandon va ser corresponsal de guerra de 1973 fins al 2005 que va decidir deixar de ser-ho perquè la guerra "se li havia ficat a dins", conscient com això li afectava la seva vida quotidiana va decidir escriure ficció, sempre a partir de fets reals que ell coneix de primera mà. *La quarta paret* és l'encàrrec que en Sam, un director de teatre jueu que ha viscut de primera mà la dictadura dels coronels, fa a en George, un jove francès esquerranós i defensor de les causes perdudes. En Sam li brinda l'oportunitat de fer realitat una utopia, l'obra, i a l'hora fer-lo despertar de l'idealisme, perquè a la guerra d'ideals no n'hi ha. Hi ha bogeria, ràbia, ira i odi i sobretot tragèdia. En Sam havia començat a dirigir *Antígona* a Beirut amb uns actors amateurs que són representants de totes les faccions que conformen la complexa societat libanesa. En George accepta l'encàrrec, una bogeria per a molts, un compromís d'amistat i de fidelitat per alguns altres. El llibre es desenvolupa en quatre actes, amb la guerra com a decorat real, i una veu conductora, la d'en Marwan, el xòfer que l'acompanya per tot el Líban a la cerca de tots els actors per mirar de convènce'ls.

I tanmateix, *La quarta paret* no és només una novel·la sobre la guerra, també és una història d'amistat plena de paradoxes tal com la vida. És també una forma d'expressar aquest no ser enlloc, o ser a l'abisme de la paret que separa la realitat de la ficció en el cas del teatre, o al límit de la guerra i el retorn a la teva vida quotidiana. Existeix aquest punt de retorn o la guerra se t'emporta per sempre? El protagonista deambula entre dos mons com si fos un fantasma. Per sort, a Chalandon l'escriptura li ha salvat l'ànima i li ha permès tornar en mica en mica, tal com ell explica li han calgut més de trenta anys

per treure tot allò que va veure als camps de refugiats de Sabra i Shatila, va ser un dels primers periodistes a entrar-hi.

"M'observa. Nego amb el cap. No, no ploro pas. Ja no em queden llàgrimes. Em diu que cal guardar-ne unes quantes per a la vida. Que tinc dret a la por, a la ràbia, a la tristesa."

I jo no podria estar-hi més d'acord, sobretot després d'haver viscut el llibre en el club de lectura i haver vist, l'emoció, la ràbia, la contenció, el silenci i el respecte que ens ha produït la seva lectura.

No sé si aquest llibre estarà a les llistes dels més venuts, però que cal llegir-lo, segur. Que no en surts indemne, també. Val molta la pena, dijous més d'una persona el va qualificar de sublim. Jo ho corroboro, més enllà del que hi explica m'agrada molt com ho fa. Amb un homenatge a la tragèdia grega, passada pel sedàs d'Anouilh. Bravo!

"I ja està. Sense la petita Antígona, és veritat, tots ells haurien viscut ben tranquils. Ara, però, s'ha acabat. malgrat tot, estan tranquils. Tots els que hi havien de morir són morts. Els creien una cosa, i també els qui creien el contrari, fins i tot els qui no creien res i s'han trobat ràpidament atrapats per la història sense entendre-hi res. Morts igual, tots ells, ben encarcerats, ben inútils, ben podrits. I els qui encara viuen començaran aviat a oblidar-los i a confondre els seus noms. S'ha acabat. Jean Anouilh, *Antígona* (1942).

Com són les coses, un atemptat a sang freda en la redacció d'un diari va fer bocins el somni de compartir una estona amb l'autor en una llibreria de poble a quilòmetres de distància. Res comparat amb l'horror que corre pel món, però sí suficient perquè ens aturem a reflexionar sobre els nostres actes i la condició humana. A la llibreria ho fem un cop al mes gràcies a la màgia del club de lectura i de tots els que en formeu part o els que hi passeu com a convidats. Gràcies!